

העם

נהציב העליון החדש

גל קור עבר את המדינה, הביא בכנסיו מעט שלג והרבה, הרבה גשם. הוא נראה באור שונה מאוד לאזרחים השונים. לוותיקים, שהסתגרו בדירותיהם, נכנסו למיטה, מאזינים לרדיו ושקועים ב"עיתונות", היה פירושו איננוחיות — ניתוק קווי טלפונים, התנעה קשה יותר של מכוניות ההדור. לבני המעמד השני, באהלי המעברות, הופיע בדמות מפלצת, שהעפיה אהלים של משפחות, שילחה צמרמורת בעצמות ילדים וגשם. מעבר לסיסמות המעמדיות השיג רחיות, חשף הקור את המעמדות האמתיים של הישוב: המעמד החזיק, המבוצר מאחורי קירות בתו, והמעמד החדש, המציץ מב"עד לחורים ביריעות האהלים הישנים. אולם גם הגשם לא הפריע להתרחשויות הרגילות, הקטנות והשוטפות, שיצרו בכל זאת יחידו מסגרת ברורה למדי של התפתחות. השליח הכלכלי האמריקאי (בפי מפ"ם): "הנציב העליון החדש" הגיע לארץ. בערי החוף הגיע המרד הימי הגדול לשיאים חדשים, רחוקים. באמריקה התכנסה הוועדה שבאה לדבר את יהודי אמריקה למאמץ כספי חדש למען ישראל. ובארץ תעק דוד בן-גוריון מסמר נוסף לארץ-המתים של התנועה הציונית, בבטאו בגלוי את אשר חושבים רבים מאד מבני הארץ: תנועה ציונית אשר מנהיגיה אינם מוכנים לנטוש את המספורים האמריקאיים הירוקים שלהם ול"לשחק בארץ אינה תנועה ציונית כלל, אלא לכל היותר אגודת-ידידים דולאריים. האורח הקופא מקור מצא בעתונות רק ידיעות מעטות מאד שהיה בהן כדי לחמם את הלב.

הנשיא

במבטא סקוטי מגרר

מצבו של ד"ר חיים וייצמן הלך והשתפר, ארשת הדאון על-פני מקורביו הנשיא ובא"ר ביתו הלכה והתמעטה. אחר ביקורו של הרב הראשי, הרב אייזיק הלוי הרצוג, חזר ושטף זרם מברקים, מכתבים, זרי פרחים וברכות החלמה את הארמון ברחובות. אך לא רק התושבים היהודיים דאגו לש"לום נשיאם. כאשר נתכנסו אמוני כנסיית סקוטלנד, כ-45 במספר, בכנסיית היפואית לתפילת יום ראשון קם כוהנם, הרברנד חי' ליאם מילר, 29, גבוה, צנום וענותני, הכריז על תפילה מיוחדת לשלום נשיא המדינה, בה הוא משרת זה שנתיים. המתפללים שנצטרפו לתפילת הכוהן ש' הושמעה במבטא סקוטי מגרר היו יוצאי שלושה לאומים: ערבים, ארמנים וסקוטים.

סטודנטים

ארוחה תמורת צ'זבאט

בני לונדון, הרגילים לאסיפות מחאה פומביות והפגנות למיניהן, נחקלו השבוע במ"ה הכנסייה הנוצרית היחידה התומכת בירושלים עברית.

שהו מיוחד: עשרות סטודנטים ישראליים ערכו הפגנות סוערות נגד ממשלתם, על אדמת מדינה זרה, הביעו את שאט נפשם מ"סדרי ממשלה, המקציבה מטבע, אינה שולחת אותה, שמה לאל את שאיפות חייהם, מחוסר יכולת לפרוע שכר לימוד, מעמידה אותם על סף הרעב בנכר. הדויע דובר המפגנים: 1150 סטודנטים ישראליים, מהם 550 בארצות-הברית ויתרם באירופה, שיצאו מן הארץ לאחר שאושרה להם הקצבת המטבע הזר, צפויה עתה הברירה בין שתי אפשרויות: יות: רעב ומחסור, או ניתוק לימודיהם ושיבה לארץ.

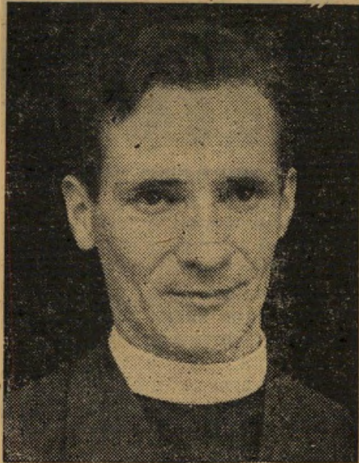
אוח זמן, בלשכתו שבמשרד האוצר ב"קריה, ישב יעקב מאכט, סגן המפקח על המטבע הזר, בחברתה של מרים קליין, המ"מונה על ההקצבות לסטודנטים. הם התדיינו במצב שנוצר עם התרוקנותה של קופת הקצבות במשרד האוצר, בקוים פסימיים למדי. בחודש האחרון נשלחו 15 אלף דולר רים מגוחכים ל-1150 הסטודנטים שזכותם להקצבה אושרה עלידי משרד האוצר בהמלצתו של משרד החינוך, ו. א. סכום ממוצע של 13 דולר לחודש לסטודנט, כולל דמי לימוד, דירה, אוכל ושאר צרכי חיים, למרות שסכום ההקצבה המינימלי נקבע ל-150 דולר לחודש לנפש.

"ההחלטה הישראלי האפור" נטייתם של הסטודנטים בחוץ לארץ, בעיקר של אלה הנמצאים מחוץ לגבולות הארץ זמן קצר בלבד, היא להיאחזו במקום הימצאם זמן ממושך ככל האפשר, לאור "ההחלטה הישראלי האפור", להימלט אל זרועות העולם הרחב, להפוך "אוניברסלים". עידוד מלא לכך מקב"לים רובם מהוריהם בארץ, אשר במכתביהם מתרעים על השגוען הגדול שיהיה שיהיה המוקדמת לארץ, משתדלים, בהפרות על חומרת מצבה הכלכלי של המדינה, להשפיע על בניהם להשאר בחוץ לארץ, לסיים שם לימודיהם שאורגנו לאחר מאמץ עליון. והישראלים הדלפונים משתמשים בתרופה הב"דוקה: השנור. לויים כספים. על חשבון ההקצבה, סועדים על שולחנם של יהודים חמים, תמורת סיפורי גבורה על אלף ואחת מלחמות ישראל.

הפתרון: לחזור, מרדכי דרורי, בן 24, שיצא עם אשתו שושנה, לפאריס. כשברצו שניהם להשתלם ברפואה במכללת סורבון, לאחר שאושרה להם הקצבה של 760 אלף פרנק לשנה, שלח בשבוע שעבר, מכתב אזהרה אל בני משפחתו בירושלים. כתב מרדכי כי: "זה סקנדל! דומני שישראלים פה, שאוהבים את המדינה, חיו וגלחמו למענה והיא בשבילם הכל, היום לא נשארו להם מספיק קללות להטיח על ראשי המדינה, ל"התמרמר ולצעוק — אין כסף. לא שולחים. מאות סטודנטים מסתובבים כאן מבלי לדעת מה יעשו היום ומה מחר, במלים אחרות, רעבים ללחם. היום גודע לנו שחלק מהם החל אורז את המזונות כדי לחזור לארץ. הרי אי אפשר לגדוע פה ברעב. בעוד יומיים נצטרך לשלם למלון, לקנות כרטיסי אוכל למסעדת הסטודנטים — הכיס ריק! האם ברור לממשלה שרבים מנסים וגם מצליחים להעביר כספים בשוק שחור — והיכן ההג"י? הנה? הענין כולו יצא מזמן מתחום של סקנדל. הוא כבר טרגדיה."

אותה שעה הודה יעקב מאכט שהאוצר אינו יכול לשאת במעמסה של מיליון וחצי דולר לשנה לסטודנטים. מרים קליין סיפרה שזה חודשים שהיא נוקטת בשיטת אזהרה לסטודנטים, טרם יציאתם, ואף פתחה בלקיחת התחביבות מהורי היוצאים, שבהסכמתם מסכנים בניהם את בטחון קיומם. "אבל", אומר מאכט "ייתכן שהפתרון, ולוא גם זמני בלבד, הוא: השבתם של האנשים בחזרה לארץ."

גישה זו מצד פקיד ממשלתי אחראי נובעת, בלי ספק, מן העובדה הידועה לכל: חלק ניכר (ואולי רוב) הסטודנטים והסטודנטיות שנסעו לחוץ לארץ על חשבון הדביוזים של

רבנרד ויליאם מירר
שלושה לאומים

המדינה, אינם אלא בני-עשרים שכמה שנות בילויים בפאריס או בני-יורק קסמו להם. אולם אין עובדה זו משנה את המצב: המ"דינה זקוקה למאות רבות של מומחים, ואין היא יכולה להישאר תלויה לעולם ועד באנשי מדע וזרים.

הפתרון הצודק הוא אחד: על המדינה להקריב הכל, כולל מנות בשר, כדי לאפשר לסטודנטים מוכשרים באמת לסיים את חוק לימודיהם במכללות זרות. אולם עליה להבטיח כי יסעו אל ורק אלה אשר ההשקעה הזאת כדאית לגביהם. על סמך תחרות בחינות ארציות, שתיערך תכופות, ואשר ה"מצטיינים בה יסעו ללימודיהם. אפילו על חשבון המדינה, אם הוריהם אינם יכולים לתמוך בהם.

הורלות

הפיים המפיים

לפני כשנה וחצי, כשחזר ישראל רוקח, ראש עיריית תל-אביב, מביקור לצרפת, גולד מפעל. כשטייל ברחובות פאריס, ראה פריס סאים מצטופפים ליד קיוסקים קטנים, המ"פוזרים ברחובות, קונים כרטיסי הגרלה של נוסרי נסיונ (הגרלה לאומית). הוא שיכנע את מועצת העירייה שאפשר לבנות בהכ"נ סותיו של מפעל עממי מעין זה בתיחולים מודרניים, לשפר את מצב האישפוז שהפך ירוד מאד עם גידול האוכלוסיה, מבלי להזדקק לתקציביו הזעומים של משרד האוצר. 20 העיריות במדינה הקימו את "מפעל הפיס לאישפוז על ידי הרשויות המקומיות" בשינויי עקרון קלים בסדרי ההגרלה לבני הנוסרי נסיונל. בעוד שבצרפת קובע סוס מרוץ זוכה את המספר היסודי של מחזיק כרטיס ההגרלה, ובשעת ההגרלה זוכה אותו אדם רק לאחר שמספר סדרת המסנה מוצא מתוך הקלפי, הועמדו על במת אהל שם. תל-אביב, בהגרלה הראשונה של מפעל הפיס, שתי קלפיות, שמאחת מהן נמשה מספר יסודי ומהשניה 100 מספרי סידרת המסנה. (העולם הזה 730).

120 אלף קוני הכרטיסים להגרלה הראשונה (מהם 80 אלף תל-אביבאים) החלו מתמרמרים. ד"ר מיכאל לנדאו, הממונה על המלוכה העממי במשרד האוצר, מנהל המפעל ורבי-סרן מתחיהו סרליון, מזכיר המפעל קבעו כי להבא תקינים רק כלפי אחת בשעת ההגרלה שממנה יימשו מספרים יסודיים לזכיות שלמעלה מבינוניות.

המפעל שנקרא בשם פייס שמקורו הארמי הוא פייס, פייס, לדעת מארגניו, את הציבור הרחב בזכיות, לאחר שהציבור פייס את הרשויות בסכומים אשר עד הנה הגיעו להכנסה של 463.950 לירות, מהן 134.000 לירות, סכום הזכיות של 41 אלף כרטיסים שעלו בגורל. כך שברשות של העיריות נש"אר סכום של 329.950 לירות לאישפוז מן הסדרה הראשונה בלבד, שהשלישית בהגרלה

לוחיה התקיימה השבוע. לשביעות רצון הקהל המתמרמר חוקן, לקראת סידרה א' בהגרלות שנת 1952 סעיף נוסף בסדרי המפעל: עד כה היה הזוכה בזכיה המינימלי שהיתה 1 ל"י חייב להוסיף עוד אחת לסכום זכיותו, של-מעשה היתה המחיר ששילם בעד הכרטיס. מעתה השתנה מחיר הכרטיס להגרלה הח"דשה לסכום הזכיה המינימלי. כך נצנתה הנהלת המפעל לתביעת רבים מבין קוני הכרטיסים, שהם למעשה בעלי מניות במפעל, והסכימה להשאיר בידם את הזכות למספרם המקורי לכל שלוש ההגרלות אף כי עד כה הוצאו מספרים אלה, לאחר ההגרלה, מכלל שימוש.

חקלאות

שיא עולמי בזיתים

הדו"ח שיקבל ארגון המזון והחקלאות של א"ם משילוח בישראל, מומחה היות העור למי הפרופיסור פייר בונה, על מצב מטעי הזית בישראל יעזיר יותר מתמיהה. בארץ הזית המובהקת בה ישנם עצי זית הזוכרים את מרד המכבים (לפני 2100 שנה) נמצא, למרות המחסור החמור בשמיים, ענף הזית במצב הירוד ביותר בעולם. מאידך מניבה בית השיטה שבצמק יורעאל, המשקה את מטעי הזית שלה, יבולים אגדתיים שלא שור"ערו מעולם.

פרופיסור בונה, מנהל שרות היות במשרד החקלאות הצרפתי ומומחה ארגון המזון, שהה בארץ חודשיים, חקר את בעיית מטעי הזית מכל צדדיה והגיע לדי מסקנה שהזנחת היות בישראל גובלת בפסע: מחצית 150 אלף דונם מטעי הזית בישראל נמצאים ב"דיים ערביות והמחצית השניה הוזכרה (ע"י האופוסרופוס על נכסי הנפקדים) להתישבות החדשה שעשתה בהם שמות.

ב-1948 היה יבול הזית 12,000 טון והשנה ירד ל-3,000 טון בלבד. במקום הממוצע של 300 קילו לדונם מניב דונם מוחמר 30 עד 40 קילו בלבד. אך כאשר נמצאו משוגעים לדבר בבית השיטה וזיכדו את מטעיהם בהשקאה, הניבו שיא עולמי של 2000 קילו לדונם.

לוא עיבדו את 150 אלף הדונם בשיטה רציונלית היתה התוובה 250 קילו זיתים לדונם, סך של 35 אלף טון זיתים לשנה ש"פירושה הבטחת שמנים משובחים מתוצרת מקומית ללא תלות ביבוא מחוץ לארץ.

לדעת הפרופיסור בונה תופסת ישראל, ארץ הזיתית המובהקת, את המקום האחרון בעולם בשטח תפוקת הזית (חצי אחוז מ"התפוקה העולמית, קצת פחות ממדינת קלי"פורניה) בהשאהה לשליש התפוקה העולמית שבידי ספרד או איטליה.

המעמד השני

פריג'ידידים או אנשים?

כשסופת גשם ורוחות שכמה לא התחול-לו בארץ זה שנים, עקרה עצים משורשיהם והשתוללה בעוצמה גוברת והולכת, היו רוב תושבי המדינה עטופים בשמיכות צמרצפרן ונוצות תחת קורות גג בבת-לבנים. אותה שעה היו עשרות אלפים עולים חדשים מופ"קרים לחסדי אתיני הטבע באוהלים ובכדורנים.

בשבת בחמש לפנות בוקר, דפק השוטף התורני על דלתו של רפאל יעקובי, סגן מפ"קד נפת השפלה, בביתו שברחובות. הסיבה: אך עד מהרה נסתברה לו סיבת האועקה: המעברות נשטפו, העולים שיגרו שליל ל"תחנת המספר להועיק עזרה. מאחר שאין איש מאנשי הסוכנות נוכח במקום. שעה קלה לאחר מכן יצאה פלוגה בת 40 שוטרי רחובות, בראשותו של אריה קלפר, מפקד נפת השפלה, במכוניות המשטרה לכיוון מפ"קברות רחובות וזרנגוה, דרומית מזרחית ל"מושבה.

רבים מבין 600 האוהלים שבמעברות רחור בות וזרנגוה הוטלו על האדמה שהפכה בוק. מבעד לחשכה בשלטה בשטח המחנות נח"גלה לשוטרים מחזה מזעזע: מתוך כאלס-יים תושבי המעברות, עיראקים, תימנים ויר-צאי מוצח אירוסה, התרוצצו רבים בין שכי-לי האוהלים כמוכיד-רעם, אובדי-עצות וחשו-פריגוף, בקור שגבר והלך. ילדים ישבו ב"בגדי-לילה וקיס על מיטות ברזל, מיורונים רטובים וספוגי-גשם תחת כיפת השמיים, כש"הם נאחזים בברזלי המיטות כהגנה נגד ה"רוח הסוחפת.

התעלות שנחפרו סביב האוהלים, נמלאו, בינתיים, מים שגאו ופרצו דרך הדפנות והצי"פו את מרבית האוהלים. מבנה הקרקע במעב"רות, שאוהליהם חוקמו על משטח עקמומי, איפשר את זרימת המים לקצות המעברה. הם

אמרת' לך תמיד. סמוך על המכרלה!